

vagy az ördög vár, aszerint, hogy mennybe vagy pokolba szállunk-e vissza az örök dudával.

Csoóri Sándor eketaligát követő ősei azt a lovat csépték, amelyet ésszerű verni, amelyről nemcsak az volt ismeretes, hogy képes húzni, de az is, hogy meddig, mikor és miképp.

Alig van leleplezőbb eredetű kifejezésünk az ösztöke-ösztokélni szópárnál. Nem az ösztokélni, nem az ige volt előbb, hanem a főnév. Annak az éles-hegyes vassal megtoldott botnak a neve, amely eredetileg — szláv-ból átvéve — gyom, főleg konkoly irtására, és a besárosodó ekelap megtisztítására szolgált. Ez lévén kéznél, igénybe vétetett az igavonó jószág ösztönzésére is. Eszmei, elvont jelentése elég korai; „keme teenedek az eztöke ellen rugodoznod” olvasható szó szerint már az első, az 1519-es lejegyzésben.

Mert hisz akkor még bővebben dől az ösztönzés. Hasztalanul vajon? Generációk előfutárai, sereghajtói vallhatnak erről, persze sebeiket már törölgetve, vagyis a célnál, pihenőben.

Két parola is melegszik a tenyerekben, melyek most Csoóri Sándor felé nyúlnak. A magyar költők egyféle munkavállalásával mintha egy személyben képviselt volna egy nemzedéket, húzta volna szívósan az esedékes barázdát. Kiderült, hogy ez nemcsak magyarhasznú feladat; Európa ilyenfajta mezei, ellentétben a vérmezőkkel, nem ismernek határokat. Szerencsés egybeesés volt, hogy majdnem születése ötvenedik évfordulóján adja át neki egyik nagydíját az a világ népei összebékítését ápoló nemzetközi fórum, amely Herder nevét viseli. A szegényparaszti portáról elindult Csoóri Sándor a világ színterére lép, nem mindennapi jupiterlámpák fényében. Csak szívósan, hűsögesen, erőd és dolgod tudatában, jól nekifeszülve ott is, Zámoly szülötte!

[RÉSZLETEK A BÉCSI EGYETEM REKTORÁNAK LEVELÉBŐL]

Különös öröm számomra, hogy közölhetem Önnel, a Bécsi Egyetem a Gottfried Herder-díj gondnokságának javaslatára a díjat 1981. évre Önnek ítélte oda kiemelkedő írói teljesítményeiért.

A Gottfried Herder-díjat a hamburgi F. V. S. közhasznú alapítvány bocsátja rendelkezésre. A díjat a kelet- és délkelet-európai népekkel való kulturális kapcsolatok ápolásának és elősegítésének szentelték, és olyan személyiségeknek ítéli oda, akik a népek közötti békés egyetértés jegyében példamutatóan hozzájárultak az európai kulturális örökség megőrzéséhez és gyarapításához.

A díjátadási ünnepséget előreláthatólag 1981. május 12-én vagy 13-án rendezzük meg. Kérem, tudassa velünk, hogy elfogadja-e a díjat, és hogy a díjátadáson személyesen is részt kíván-e venni.

A gondnokság ezenkívül tervbe vett egy ösztöndíjat egy felsőéves egyetemi hallgató vagy egy 30 évnél nem idősebb tehetséges ifjú számára a kelet- és délkelet-európai országokból. Az ösztöndíj egyéves tanulmányokra ad lehetőséget a mellékelt iránymutatóban felsorolt bécsi főiskolák egyikén. Kérjük, hogy a Bécsi Egyetem számára tegyen javaslatot egy jelöltre, még kellő időben ahhoz, hogy ő is részt vehessen a díjátadási ünnepségen.

A legszívélyesebb üdvözléssel:

(Univ. Prof. Dr. W. Platzgummer, a Bécsi Egyetem rektora)